

те, като всичко писано, могат да бъдат поправяни, изтривани, т.е. подчинявани на конкретни прагматики.

И тъй като в традицията на европейската култура законът става все повече буква и процедура, скриваща зад себе си и дори поглъщаща духа, то се откриват хоризонти за интерпретиране, за тълкуване на закона, което като че ли има за цел да освободи духа от буквата. Така буквата бива инструментализирана и този акт става основа за разгръщане на множество негативни представи за закона и неговото прилагане.

Всички действия по тълкуване и прилагане на закон се упражняват от хора, облечени в дадени социални мантии, подчинени на своите социални роли. А една от най-престижните роли в законоприлагането е тази на съдията, защото тя/той е жрец на бога закон.

В първите години след Освобождението на България от османско владичество има един сюжет, който обвързва правораздаване и литература, и той е свързан с Вазов и с един факт от неговата биография, чиито литературни и литературнокритически проекции имат известно отношение към темата, която ме интересува.

Наистина от определена гледна точка това принадлежи на периферията на обществения и литературния живот, но в случая е важна и интересна фигурата на съдията, и то не в нейната същинска, а в нейната неадекватна, гротескова представеност.

Както е известно, Иван Вазов е бил съдия и тази негова роля е оставила следа в творчеството му – стихотворението „Пребитото псе“. В рецензията „Един стар херой“, посветена на „Нова земя“, Пенчо Славейков обръща внимание на това: „За да се изтъкне пълната хармония между хероя и неговия създател, трябваше да се спомене и смъртната присъда, която г. Вазов, в качеството на берковски съдия, е имал „енергия и характер“ да произнесе над един куче-убиец. А с това Стремски би се характеризирал (както с него се е характеризирал г. Вазов) не само на думи, а и на дело – какво умно и даровито чадо на епохата е. Тъй като г. Вазов е разтърсил в Н о в а з е м я гащите на с в о е т о Айше, не би било не на място да разтърсеше и с в о я т а присъда“¹.

В „Списък на българските гении“ Алеко Константинов също пародийно анализира от гледна точка на съдебната процедура стихотворението „Пребитото псе“.

Така на определено ниво, особено когато има българска прототипова наличност, фигурата на съдията легитимира решения, присъди, които са, меко казано, странни и дори смешни и не могат да бъдат свързани с безапелационността на понятието „присъда“.

¹ Славейков, П. П. *Събрани съчинения*. Т. 4. С., 1958, с. 13–14.